

לקחה טובה

לקחה טובה

פרשת שמני - פרשת פרה התשס"ח

וצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

6:59	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:31	מוצאי שבת
9:17	סוק"ש מג"א
9:53	סוק"ש גר"א
1:01	הצות

פנינים לפרשה

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"

השמיני – שמיני על שבעת ימי הבריאה (ששת ימי המעשה ושבת), וכמאמרם אז ישיר משה א' רוכב על ז', והוא להשליט את הקב"ה על שבעת כוכבי הלכת ועל כל הנמצאים שניתהוו בשבעת ימי בראשית.

ויהי ביום השמיני – משה שימש כל שבעת ימי המילואים והלביש לאהרן שבעה בגדים, מן הראשון שהוא כתונת בד ועד השביעי שהוא הצ'ץ, כדי להמשיך השכינה. אז שרתה שכינה למחרתו ביום השמיני וכן לעתיד לבוא יקריבו קרבן מילואים עם חנוכת המזבח.

ויהי ביום השמיני – רוב עניני המשכן והמקדש סובבים על מנין שמונה: שמונה בגדי כהן גדול, שמונה בשמים לשמן המשחה ולקטורת, שמונה בדים: ארון, שלחן, ומזבחות. הקרבנות מיום השמיני והלאה וגם השיר של הלויים היו שמונה לחנים.

ביום השמיני קרא משה לאהרן – ובמדרש: כל שבעת הימים הי' משה משמש בכהונה גדולה, כסבור ששלו היא, ביום השמיני אמר לו הקב"ה לא שלך היא אלא של אהרן. משה הי' סבור שיהי' כהן גדול משולל מגשמיות ופרוש מן האשה עד שאמר לו הקב"ה כי לא מחשבותיו כמחשבות משה וזהו שאמר משה לאהרן למה אתה בוש, שאינך משולל מגשמיות כמוני, לכך נבחרת: בשביל זה עצמו נבחרת להיות כהן גדול. ולבניו. בניו של אהרן התייחסו אליו אך בניו של משה שלא היתה בו אנושיות (שהי' איש אלקים) לא יכלו להתייחס אחריו והיו לויים אף על פי שהוא הי' כהן.

"ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה, תמימים, והקרב לפני ד'"

קח לך עגל – להודיע שהקב"ה מכפר לו בעגל זה על חטא העגל. והרי נאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה ובגלל זה נשחטת החטאת במקום העולה, אלא שאני חטא גדול ומפורסם, שכשם שהחטא ידוע כך צריכה להיות ידועה הכפרה.

קח לך עגל – לכפר על מעשה העגל. רש"י. באמת לא הי' לאהרן חלק במעשה העגל והי' רק חילול השם בפני ההמון שלא הבינו זאת, ועל ידי שציוה הקב"ה לאהרן לקחת עגל הבינו

שלא הי' לאהרן חלק במעשה העגל, כי אילו הי' לו חלק בזה כיצד הביא עגל לכפרה והרי אין קטיגור נעשה סניגור. (ישמח משה)

עגל בן בקר לחטאת – עגל לכפר על חטא העגל. ואל בני ישראל תדבר לאמור קחו לכם שעיר עזים לחטאת. ולמה לא עגל כמו אהרן, אהרן שעשה תשובה מאהבה וזדונותיו נעשו כזכויות הביא עגל; אבל בני ישראל שתשובתם לא היתה מאהבה, שהרי נאמר וביום פקדי ופקדתי, הביאו ישיר ולא עגל, שלא יהי' עליהם קיטרוג בהזכרת מעשה העגל.

היא העולה – דרשו בירושלמי, לדעת האומר שבני נח הקריבו רק עולות, היא העולה שהיתה כבר. שכבר הקריבוה בני נח; נאמר אשר יקריב, מאכן ולהבא. (משך חכמה)

עגל – ללמד שאהרן נקי מחטא העגל. וזה שאינו משמש ביום הכפורים בבגדי זהב בפנים, שבנטילת הזהב חטא אם כי לשם שמים. (אוה"ח)

"ואל בני ישראל תדבר לאמור. קחו שעיר עזים לחטאת, ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה"

קחו שעיר עזים לחטאת – ובמדרש אמר להם משה יש בידכם שעיר עזים מתחילה, שבדמו צבעו הכתונת של ישיר, ועגל בסוף. וקשה למה הוציא שבטו מכלל והרי לוי הי' כמעשה השעיר ואף הי' לו חלק גדול בכך, אלא שהשעיר נבע ממידת הקנאה ומאז נשתרשה מידת הקנאה בבני ישראל בכל הדורות יותר מן האומות; ובתחילה ביטלו ואהבת לרעך כמוך ובסוף ביטלו ואהבת את ד' אלקיך ועשו עגל; ואהרן שאהב שלום ורדף שלום תיקן מידה זו ולא הצטרף להביא שעיר. ואחר כך נאמר ויקריבו כל העדה, בקירוב לבבות, לתקן על ידי אחווה וריעות חטא שעיר העזים שבא מתוך פירוד לבבות.

קחו שעיר עזים לחטאת – שלא ידבר עליכם השטן, שנמשל בשעיר, לשון הרע על שעיר העזים ששחטו בני יעקב ורימו אותו בו. ועגל על שהשתעבדו לעגל יביאו עגל. וכבש. להזכיר זכותו של יצחק שכפתו אביו ככבש על המזבח. (יב"ע)

שעיר עזים לחטאת – על אלה שחטאו במעשה, ועגל וכבש לעולה. נגד החוטאים במחשבה. ושור ואיל לשלמים, נגד הצדיקים שהיו שלימים עם הקב"ה ועם הקרבת קרבנות אלו

יחזור הקב"ה לשכון בתוכם, כי היום ד' נראה אליכם. (עץ הדעת)

זה הדבר – אותו יצר הרע, מהו אותו יצר הרע: יצר הרע של מחלוקת. אשר ציוה ד' תעשו. עשו רק מה שציוה ד' ואל תחפשו לכם מצוות נוספות.

זה הדבר אשר ציוה ד' תעשו – כמו עכשיו, שאתם עומדים לפניו ית', כך תרגישו תמיד, והוא סוד שוית' ד' לנגדי תמיד. (אהבת שלום)

"ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם. ועשה את קרבן העם וכפר בעדם, כאשר ציוה ד'"

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח – שהי' בוש. מדרש. כתיב שלום שלום לרחוק ולקרוב; רחוק זה אהרן שהרחיק את עצמו (שהי' בוש) וקירבו הקב"ה; ואילו בקרח נאמר ויקח קרח, קירב את עצמו יותר מדי; ואילו היתה מחלוקתו לשם שמים היתה מתקיימת כמחלוקת הלל ושמאי, והי' מתקיים בו שלום לקרוב. (שפ"א)

קרב אל המזבח – בדרך הפשט יאמר קרב אל צפון המזבח ועשה שם החטאת והעולה, ועל מה שדרשו שהי', בוש ואמרו שהי' רואה את המזבח בתבנית שור עד שאמר לו משה אל תירא ממה שאתה מתירא, בעבור שהי' אהרן קדוש ד' ואין בנפשו חטא זולתי העגל הי' החטא ההוא קבוע לו במחשבתו, כענין שנאמר וחסאתי נגדי תמיד, אמר לו משה הגס דעתך ואל תיהי' כל כך שפל רוח שכבר רצה האלקים את מעשיך. (רמב"ן)

קרב את המזבח – שנראה לו המזבח כקרני השור, בשביל חטא העגל. (בעה"ט)

ומאהרן עלינו ללמוד ליבוש בבואנו לעשות מצוה, כי מי אנו שבאנו להתקרב עד הלום, ואף על פי כן לא להתרחק, חלילה, מהתורה ומהעבודה בגלל הבושה, כי כן דורש ד' מאתנו. וכדברי המדרש: הגיסי דעתך כי לכך נתקדשת. (רוח חיים)

בעדך ובעד העם – ישראל גרמו לאהרן לחטוא באמרו אליו קום עשה לנו אלהים, וכל עוד שלא נתכפר אהרן ישנו החטא לעושהו ולגורם לעשותו, וכשנתכפר אהרן נתכפרו שניהם. (אוה"ח)

וכפר בעדך ובעד העם – שכפרת אהרן תלוי בכפרת העם שהמחטיא את הרבים אין מספיקן בידו לעשות תשובה שלא יהא הרב בגן עדן ותלמידו בגיהנום. ד"א בעדך ועד העם נאמר על חטא המעשה ואילו על חטא המחשבה נאמר וכפר בעדס, שאהרן לא היי בחטא זה.

"וישחט את העולה וימציאו בני אהרן אליו את הדם, ויזרקוהו על המזבח סביב"

וימציאו בני אהרן אליו את הדם – ובחטאת כתיב ויקריבו ובני אהרן את הדם אליו. כי חטאת באה על מעשה ואדם זוכר את המעשה שגרם להבאת הקרבן וקרוב בזכרונו הדבר ומכאן לשון ויקריבו, ואילו עולה באה על הרהור הלב והרבה מאד מחשבות עוברות בלבו של אדם ורובם יעברו מזכרונו, ולכן כתוב בעולה וימציאו לשון מציאה, כי הכהנים בהקרבת הדם עוזרים לו להזכר בהרהורים שעליהם הביא הקרבן ולשוב עליהם בתשובה. (מאור ושמש)

"ותצא אש מלפני ד' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים. וירא כל העם וירונו, ויפלו על פניהם"

מלפני ד' – מן הארון יצאה על המזבח. וירא כל העם. מלמד שלא היו בהם סומין. וירונו. רנו צדיקים בד', וכן בימי שלמה, וחסידים ירנו. וכשם שלא ירדה אש עד שהתפללו משה ואהרן כך גם בימי שלמה וכך לאליהו בהר הכרמל. (הרוקח)

ויפלו על פניהם – מה אמרו בזמן שנפלו על פניהם, ילמד סתום מן המפורש: אצל אליהו אמרו בנפלים על פניהם ד' הוא האלקים, ואף כאן אמרו זאת. (ר"י חסיד)

"ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתנתו ויתנו בהן אש וישימו עלי' קטורת, ויקריבו לפני ד' אש זרה אשר לא ציוה אותם"

ויקחו בני אהרן – לפני שירדה אש מן השמים, וכפי הדין שקטורת של שחר קודמת לאברים. אשר לא ציוה. היום חיכו לאש מן השמים ולא רצה משה שישתמשו היום באש של הדיוט. (רשב"ם)

ויקחו בני אהרן... ויקריבו לפני ד' – ואף על פי שהיו גדולים ושלמים, כמו שאמר משה לאהרן גדולים ממני וממדך, מכל מקום בזה טעם שסמכו על דעתם ועל קדושתם, ובא להורות שלא יסמוך אדם על תבונתו, אף שידוע בעצמו שצדיק גמור הוא יחשוד בעצמו תמיד ויבקש דברי תורה ככסף וכמטמונים, וכנאמר בקשו פני תמיד. (ר"צ הכהן)

בני אהרן – וכמו בשכם בני יעקב, שלא כיבדו את אביהם. ואף על פי שנשרפו נדב ואביהוא לא למדו את ליקחם אותם מאתיים וחמשים איש במחלוקתו של קרח. (נצי"ב)

אש זרה – לפי הפשט משמע שמתו לפני שהביאו אש זרה, והרי מצוה להביא מן ההדיוט. ועוד, למה נקנסו מיתה והרי רק עברו על הלאו דלא תעלו עליו קטורת זרה. אלא צריך לומר שהיו זרים אותו היום שכל העבודות של שמיני היו באהרן לבדו ואם כן לא היו להם לעבוד, וזר ששימש חייב מיתה. (אמרי נועם)

אשר לא ציוה אותם – לא ציוה גם למשה ואהרן שיביאו אש מן ההדיוט, והם הביאו אש מן ההדיוט. (מהרי"ל דיסקין)

אשר לא ציוה אותם – וזה היי כל חטאם, ושאמרו שתויי יין נכנסו, השגת טעמי התורה נקרא יין ולא טעו בהלכה רק שלא צו לעשות על ידי משה וזהו שנאמר כי טובים דודיך מיין, דודיך קירבת ד', מיין, מהשגת טעמי התורה מבלי שנצטוו לעשות. (שפ"א)

אשר לא ציוה אותם – עיקר עשיית המצוה היא על ידי שנצטוו לעשותה. ואם ראינו שנדב ואביהוא, שידעו טעם המצוה אך לא צו לעשותה, נעשו קל וחומר למידה טובה המרובה, כשלא יודעים טעם המצוה אך עושים אותה מפני שצווינו לעשותה. (הרי"ם)

"ותצא אש מלפני ד' ותאכל אתם, וימותו לפני ד'"

ותאכל אתם – כל חטאי ישראל שנכבתו הם להורות לכלל ישראל, ואמרו בסי' ע"ז לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, וכן לא היי דור ראוי לאותו מעשה, וכן ענין נדב ואביהוא הכתוב בתורה הוא להורות ריאה ליחיד, שאף שהיו נקיים אגב אמם, שהיתה אחות נחשון שממנו יצאה מלכות בית דוד, ומפני שמלך פורץ גדר יעקב שהוא בטוח שרצונו הוא רצון השי"ת לכן היתה להם תקיפות לסמוך על רצונם שבטח הוא מהשי"ת, והראה שלא יעשה אדם שום דבר אלא אם כן מבררו שבעתיים. (מי השילוח)

יודם אהרן – ובשכר ענותנותו זכה לברך את ישראל ברכת כהנים שהם ששים אותיות כמנין וידם. (מדרש)

יודם אהרן – וקיבל שכר על השתיקה, ומה ילמד כל אדם לכל ימאס במוסר ד' ויקבל באהבה. (של"ה)

יודם אהרן – כיון שמע אהרן שבניו יראי שמים שתק. (רבה)

יודם אהרן – מה היי לו לומר, וביום השמיני ימול. מדרש פליאה. יום השמיני רומז לימות המשיח כמאמרם כנור של ימות המשיח הוא של שמונה נימין ועל אותו זמן נאמר ומל ד' את לבבך. למה מתו נדב ואביהוא על שהורו הלכה בפני משה רבם אולם על אותו זמן נאמר ומל ד' את לבבך. למה מתו נדב ואביהוא על שהורו הלכה בפני משה רבם אולם על אותו זמן נאמר ולא ילמדו עוד איש את רעהו... כי כולם ידעו אוי למקטנם ועד גדולם; והיות ויום השמיני למילואים רומז לימות המשיח אין להענישם על שהורו הלכה בפני רבם. (שם משמואל)

יודם אהרן – ומה הורה לנו התנא באבות ולא מצאתי לגוף טוב מן השתיקה, לעניני הגוף טובה השתיקה. ואמר אחר כך ולא המדרש עיקר אלא המעשה המעשה וכל המרבה דברים מביא חטא, שלא יחשבו כדברי תורה יש להרבות בדברים, גם בדברי תורה טוב הקיצור כי העיקר המעשה. ואמרו לעולם ילמד אדם לתלמידו דרך קצרה. (אלשיך)

"הייטב בעיני ד'" (י, יט)

הייטב בעיני ד' – וישמע משה וייטב בעיניו. לא אמר לו אהרן למשה את כתורה עשיתי או כהלכה עשיתי אלא ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ד': שכל דבר שיהודי עומד לעשות צריך הוא להתבונן אם זה לרצונו יתי ועל זה נאמר וייטב בעיניו, הוטבה בעיני משה דרך זו בעבודת ד'. וזהו ענין נעשה ונשמע בלי ציווי ד' אלא די לנו במה שאנו יודעים שזה רצון ד'. וכן פירש הרן ענין עקידת יצחק שלא היי ציווי אלא בקשה ולו היי אברהם מושיבו הן לי לא נתת זרע כי אם זה והבטחתי בו והיאך אעשה זאת, לא היי נחשב לו כעוון ולא היי משיגו עונש אלא שרצה שיעשה רצון ד' ונאמר עליו ומצאת את לבבו נאמן לפניך, שלא היי לו אלא רצון העליון לבד. (נתיבות שלום)

"וישמע משה וייטב בעיניו" (י, כ)
וישמע משה וייטב בעיניו – שהטיבו אהרן ובניו לדייק בהלכה. (רע"ם)

וייטב בעיניו – הודה ולא בוש לומר לא שמעתי. רש"י. ואמר הרי ברוך שכן פירושו: הודה ואמר שמעתי ושכחתי ולא בוש לומר לא שמעתי, שלא התבייש לומר שמעתי ושכחתי, ולשון רש"י ז"ל קצר. וכן הלשון במסכת זבחים הודה ולא בוש לומר לא שמעתי אלא שמעתי ושכחתי, והמפרש בענין אחר טועה. (מרי נועם)

וייטב בעיניו – הכריז במחנה אני הוא שנתעלמה הלכה ממני, ואהרן אחי הזכירה אותה לי. (יע"ע)

"דברו אל בני ישראל לאמור, זאת החי' אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ"

זאת החי' – ישראל שהם דבקים בחיים, ואתם הדבקים... חיים כולכם היום, אמר להם את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו, אבל אומות העולם התיר להם הכל. וכמשל הרופא המתיר הכל לחולה שאינו רואה בו סימני חיים. (ר' בחי')

זאת החי' אשר תאכלו מכל הבהמה – תאכלו את החיות שיש בכל מאכל, ולא את עצמיות המאכל הגשמי. (אוהב ישראל)

"אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפרסי הפרסה את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס"

את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס – למה התחילה תורה בסימני טהרה ולא אמרה ופרסה איננו מפריס ותו לא, לומר לך על הצבוע שאין תוכו כברו שגרוע הוא מן הרשע הגמור שתוכו וברו שוים. (כלי יקר)

את הגמל – זו בבל. ואת השפן, זו מדי. ואת הארנבת, זו יון, ושלושתן מהללות את הקב"ה והחזיר יין מלכות אדום לא די שאינה מקלס אלא מחרפת ומגדפת. שלוש הראשונות הן כנגד שלוש הקליפות קנאה תאוה וכבוד, שהיא הגאווה. בבל היא ראש הזהב אמר אעלה במתי עב אדמה לעליון, קליפת הכבוד. פרס ומדי כנגד התאוה, כמו שמצינו באחשורוש. והקנאה והכעס כנגד יון שגזרו גזירות שמד. הגאווה היא כנגד ע"ז, התאוה כנגד גילוי עריות והקנאה היא כנגד שפיכות דמים, ומלכות אדום היא שורש כל הקליפות והיא כנגד לשון שקר, דאיתא בערכין שכל המספר לשון הרע מגדיל עוונות כנגד שלושתם. ושלושת הראשונות יש להן סימן טהרה פנימי באכילה ועשו יש לו סימן

טורה נגלה, שזה דרכו להסתייר עצמו ולרמות, כי ציד בפיו, ושלוש הקליפות והעבירות הן אש: בקנאה כתוב וחמתו בערה בו, תאוה כתוב כי כולם מנאפים כמו תנור בוער, והגאווה היא גם כן אש שעלה למעלה. ובשלוש סעודות שבת שמשגיג הישראלי קדושת שלושת האבות יוכל להתברר במידת הגבורה, שהיא אש של מעלה, להיות אש אוכלת אש, את אש יצר הרע של שלוש הקליפות, ליטהר ולהתקדש בקדושה עליונה. (ר"צ הכהן)

את הגמל, ואת השפן. ואת הארנבת. ואת החזיר – אלו ארבעת מלכויות, ובספר דברים באים שלושת הראשונים בפסוק אחד והחזיר בפסוק שני: שמלכות הרביעית שקולה כנגד עולם. (ר' בחיי)
מפריס, ופרסה לא יפריס – ופרסה לא הפריסה, לשון הוה ועתיד ועבר, ללמד שכאשר באים לקבוע סימן טומאה לאדם צריך לראות לא רק כפי שהוא בשעת מעשה אלא לראות גם את עברו ואת עתידו, ורק כאשר העבר וההווה והעתיד מראים סימני טומאה רק אז אפשר להחליט טמא הוא. (בעלי המוסר)

טמא הוא לכם – אתכם הבדלתי לקדישכם, לכם נתתי חוקים ומצוות ולא לכל גוי. (לקח טוב)

ואת השפן, כי מעלה גרה הוא ופרסה לא יפריס, טמא הוא לכם (יא, ה) ופרסה לא יפריס – יפריס לשון עתיד, כי בטבעו של השפן שככל שהוא גדל פרסתו מתחלקת יותר ממה שהי' אך לא כולה ולכן נאמר לא יפריס, שגם ברבות הימים לא תתחלק פרסתו כולה. (מהרי"ל דיסקין)

ואת השפן – זו יון שהשפילה התורה מפי ישראל. ואת הארנבת, זו מלכות מדי שעשתה את ישראל פאה, להרוג ולאבד את כל היהודים. ואת החזיר זו אדום הרשעה שנמשלה לחזיר. ולמה, שעתיד הקב"ה להחזיר עלי' את מידת הדין. (מדרש אגדה)

"ואת הארנבת. כי מעלת גרה היא ופרסה לא הפריסה, טמאה היא לכם"

(יא, יא) **ואת הארנבת** – מן שיקראו כן בלשון הקודש הזכר והנקבה, וכן היענה ובעופות היונה. ויש רבים ששמותם בלשון זכר ואין לנקבותיהם שם אחר, כגון גמל שפן חזיר דב. (רמב"ן)

"מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תיגעו. טמאים הם לכם" (ח, ה) **ובנבלתם לא תיגעו** – אינו אזהרה אלא בא לומר שאם תיגעו בנבלתם טיטמאו מלאכול קודש או ליכנס למקדש. (רמב"ן)

ובנבלתם לא תיגעו – ואמרו במס' ר"ה שחייב אדם לטהר עצמו ברגל שנאמר ובנבלתם לא תיגעו. כי נבלה מורה על דבר שיצא ממנה החיים, וכן העושה מצוה בלא שמחה וזריזות, ורק כמצות אנשים מלומדה, דומה שאין בה חיים. ולכן ברגל, לפי שהשי"ת משפיע חיים לישראל צריך האדם לקבל החיים בשמחה. (מי השילוח בהעלותך)

"ואת אלה תשקצו מן העוף" (יא, יג) **כל עוף הקולט מן האויר ("שכשזורקין לו מאכל קולטו לתוך פיו ומבלו מן האויר"**

(רש"י) – **טמא. ציפרתא ("שהיא טהורה" – רש"י) נמי מקלט קלטה. אמר אביי, קולט ואוכל קאמרינן** – שאינו מניחו לארץ עד שלא יבלענו" (רש"י) (חולין סה). צא ולמד, מי שאינו יכול להתאפק בתאוותו, ובעודה בכפו יבלענה – סימן טומאה הוא.... (לב אליהו)

"ואת החסידה" **ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חברותיה (רש"י)**

אם יש בה מעלה גדולה זו שעושה חסד עם חברותיה, מדוע איפוא החסידה טמאה, והלא מן הראוי שתהיה כשרה. אלא אכן אמרו חז"ל (חולין סג) שעושה חסד עם חברותיה, "חברותיה" דייקא, רק עם חברותיה ולא עם הרחוקים לה. ולא עוד, אלא שדורסת עופות אחרים וממיתתם. ועל כן "לא יאכלו שקץ הס".

(חידושי הר"ם, ובית יצחק)

"ואת החסידה" **"החסידה" – היא הנראית למועדים ידועים בשנה (אבן עזרא).**

אמרו משמו של האדמו"ר מקאצק: אלה הנוהגים בחסידות "למועדים ידועים בשנה", היינו רק בימים הנוראים ובימי מועד, הריהם בבחינת "עוף טמא"... (טעמא דקרא)

"ההלך על ארבע אשר לו כרעים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ" (יא, כא)

כתב אור החיים הק': "כבר הארכתי בחיבורי על טור יו"ד (סי' פה) שהעיקר כפירוש רש"י בזה שצריך שיהיו לו כרעים ארוכים סמוך לצוארו. והטועים להתיר כי אין מין כזה במצא... ומעתה אין ראיה ממה שאין מצוי מן זה לומר שאיננו בעולם שהרי יש מינים הרבה ודאי ואינם מצויים כל עיקר אצלנו.

"לכן כל ירא וחרד יירא ויפחד לכל יושיט ידו לשקץ זה, וימחה בשולחי יד. והנה מיום שנשמעו דברי במעבר, ופירשו מהם רבים, לא נגע ה' עוד במכה זו ולא נראו זה יותר מיי"ב שנה. כי תורה ומעשים טובים כתיבם בפני הפורענות".

** ומעשה שהיה כך היה. בתקופת מגורי בעל האור החיים הק' בעיר מקנס, היו בין החכמים שהתירו כהוראת שעה לאכול סוג מסוים של ארבה, בהסכמתם על הוראת היתר שניתנה בשעתה. רבינו חיים בן עטר, בעל אור החיים הק', בדק את מקור ההיתר ונתברר לו כי אותו היתר לא ניתן אלא לשעתו, כאשר היתה תקופה שבה פשטו נחילי ארבה על השדות והשמידו את היבולים ופשט הרעב בארץ והפיל חללים רבים. באותה שעה התירו כמה חכמים סוג מסויים של ארבה, על פי סימני טהרה.

אך למרות שהימים חזרו לתיקונם והסכנה חלפה מן העולם, המשיכו הבריות לאכול את אותו סוג של ארבה שהותר לשעתו, עד שחדר נעשה להם היתר גמור. משהודיע בעל אור החיים את דעתו לאסור פשטה דעתו ונתקבלה על דעת הבריות וחדלו כולם לאכול מאותו סוג. ומן השמים סייעו בידו: עד אז היה הארבה מופיע לעתים מזומנות מדי כמה שנים, והנה לא מאן ואילך במשך עשרות השנים האותה לא הופיע הארבה. ויהי לפלא.

"כל הולך על גחון" (יא, מב) **וא"ו גחון חציון של אותיות של ספר תורה (קידושין ל).**

היה מי שפירש בדרך צחות: אדם מישראל שזכה ללמוד חצי התורה עלול לבוא לידי זיחיות הדעת ולהחזיק טובה לעצמו ולטפוח על כרסו ולומר: ישו בני מעי.

זהו שרמו הכתוב "כל הולך על גחון". גם אם למד תורה הרבה עליו להמשיך ולהחזיק עצמו שפל, ואל יחזיק טובה לעצמו כי לכך נוצר. (שפת אמת)

הליכות והלכות

מקצת דיני ברכת הגומל

מי חייב בברכה זו? ארבעה צריכים להודות: **חבוש**: שהיה בבית כלא ונחלקו הפוסקים דעת הספרדים בין על ממון בין על נפשות אפילו לא היה סכנה אם אסרו אותו לכמה ימים מברך ודעת "אור לציון" שאפילו לכמה שעות כיון שלא היה מושל בעצמו (דעת "יביע אומר" ומ"ב שאין לברך על זמן קצר) ומנהג בני אשכנז רק לברך על עסקי נפשות ולא על ממון.

הולכי מדברות ונוסעי ימים: נהר פרושו הפלגה לים הגדול מעיר לעיר אולם דעת הספרדים שגם על הפלגה קצרה אם נמצא בתוך הים ולא רואים את החוף יברך.

נסיעה במטוס: דנו פוסקי זמננו ורובם הכריעו להלכה כן לברך על טיסה שזמנה יותר מ 72 דקות ובפרט אם חולפת על ימים ומדברות ויש מחמירים לא לברך על טיסה (בעיקר לדעת האשכנזים שעל דרך רגילה לא מברכים) רק מברכים בלי שום ומלכות.

נסיעה במכונית בדרך בין עירונית: לפי מנהג אשכנז לא מברכים אלא אם נקלע לסכנה ל"ע. למנהג הספרדים כן מברכין אבל אם זה נסיעה של 72 דקות בלי ישוב בדרך וכן תנועת מכוניות דלילה יברך לכ"ע אולם אם הזמן 72 דקות היה בצרוף ההליכה והחזרה לאור לציון ויביע אומר יברך ומוסיף היביע אומר שאפילו יש מכונית ויש ישוב בצדי הדרכים יברך.

אם נוסע וחוזר לאחר זמן קצר כגון יום או יומים יש שכתבו שלא יברך עד שיחזור לביתו ויש אומרים שיברך גם בדרך ההליכה וגם בחזרה.

ואם חונה רק חנית ביניים וממשיך יברך רק כשיגיע למחוז חפצו.

חולה: חולה שנפל למשכב והיה רתוק למטה יברך ולא משנה סוג המחלה (דעת הבן איש חי שהיה שוכב לפחות 3 ימים ויש חולקים) יברך הגומל וזה למנהג הספרדים אבל למנהג בני אשכנז לא מברכים רק אם זה חולי של סכנה או מכה של חלל ברם לכל הדעות אם זה התקף לב או ניתוח לב או צינתור יברך.

החולה יברך רק כשהבריא לגמרי מחוליו.

שאר דברים: כגון ניצל מתאונת דברים אפילו קשה ולא נפגע או מפיגוע חבלני ל"ע או גנבים באו לו וניצל מסקנת מרן השולחן ערוך לברך בלי שם ומלכות (לפעמים מברכין שעשה לי נס) לדעת האשכנזים כן יש לברך במצבים אלו.

את הברכה יש לברך במנין עשרה 21 מהם רבנן בעמידה (והשומעים יושבים) וכן נהגו לברך אחר ספר תורה וס"ת לא מעכב אבל

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

את התפילה בציבור, אלא גם היה ניגור עלי לציאת ריקס, כי לא מסתבר שהייתי ממתין לגביר עד השעה 9.... ובגלל שלא התעצלתי אלא הלכתי להתפלל בציבור, הרווחתי הכל... (עלינו לשבח עמ' קצז, קצח)

מדרשי חכמים

וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם – וכן נפלו על פניהם בימי שלמה ועל אותה שעה הוא אומר וערבה לדי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם, כימי משה; וכשנים קדמוניות, כשנות שלמה; ד"א: כימי עולם, כימי נח; וכשנים קדמוניות, כשנות הבל שלא היתה עבודה זרה בעולם. (ספרא)

ויקחו – אין קיחה אלא לשון שמחה ולקחתם לכם ביום הראשון, כיון שראו אש חדשה שירדה מן השמים עמדו להוסיף אהבה על אהבה. בני אהרן. לא חלקו כבוד לאהרן. נדב ואביהוא. לא נטלו עצה ממושה. איש מחתנו. שלא נטלו עצה זה מזה, ויקריבו אש זרה. כיון שראו אביהם נכנס, הוא ומשה, והקטירו קטורת ויצאו ונראית שכינה וירדה אש מן השמים אמרו אף אנו נעשה כן ותרד אש על ידנו. אמר להם הקב"ה אני אכבד אתכם יותר ממה שכיבדתם אותי, אתם הכנסתם לפני אש טמאה ואני אשרוף אותכם באש טהורה, מיד ותצא אש מלפני ד' ותאכל אותם. (ספרא)

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

בתחנת הרכבת, טרם נסיעתו. זמן יציאתה של הרכבת היה בשעה 8 בבוקר, ולכן סיכם הגביר להיפגש עם הרב, רבע שעה לפני כן, ב-7:45.

הרב מפוניבז' תיכנן להתפלל באחד המניינים המוקדמים, סמוך לתחנת הרכבת, ומיד לאחר מכן ייצא להיפגש עם הגביר. אולם הסוגייה שבה עסק בגמרא משכה אותו שעה מאוחרת מאוד, והוא עלה על יצועו רק לפנות בוקר....

כשהתעורר, ראה שהשעה כבר מאוחרת, ואם יילך להתפלל במניין, יאחר את הפגישה שהיתה אמורה להיות גורלית. האזון זצ"ל, מייסדה של הישיבה בבני ברק, החל לשקול את הדברים בשכלו, שהרי מצד אחד הוא מאוד רוצה להתפלל בציבור, ומאידך הרי טובת הישיבה לנגד עיניו.

לא לקח לרב זצ"ל הרבה זמן להגיע להחלטה שאמנם הוא משתדל למען הישיבה, אבל ההשתדלות צריכה להיות רק בגדרי היתר. כאשר היא באה על חשבון התפילה בציבור, אין זו השתדלות כלל....

והלך להתפלל בבית הכנסת. עם סיום התפילה הביט בשעונו, וראה שהשעה כבר 9. לכאורה, אין כבר כל סיכוי לפגוש את הגביר בתחנת הרכבת. למרות הכל, החליט לגשת אל התחנה. היה זה שעה ורבע לאחר הזמן שנקבע.

והנה, כאשר נכנס לרציף הרכבת, הוא מבחין שהגביר הגיע זה עתה ביחד איתו... לאחר לחיצת הידיים ממחר הגביר להתנצל על האיחור הרב, (ופירט את העילה שגרמה לכך), והעניק לישיבת פוניבז' צ'ק מלא ברכת ה', שהספיק לכלכל את הישיבה לתקופה ממושכת.

כשחזר הרב לישיבה, נשא שיחה לפני כל הבחורים ותיאר בפניהם בפרוטרוט את האירוע הנ"ל ואמר: אילו הייתי מוותר על התפילה בציבור, והייתי מגיע לתחנת הרכבת רבע שעה לפני 8, הרי שלא די שהייתי מפסיד

מנין מעכב ואם לא יוכל להשיג מנין יברך בלי שם ומלכות. יש שכתבו שיש לברך רק ביום ולא בלילה ולכן ישתדל לברך ביום ואם אין ברירה יברך בלילה.

ילודת: לפי מנהגי הספרדים תברך לפני עשרה ויש ממליצים לברך לאחר הבית או תבא לבית הכנסת ותברך שם. לפי מנהגי אשכנז יש שלא ברכו ויש שבאות לבית כנסת ושומעות "ברכו" וזוה יוצאות חיוב הוצאה. נשים יכולות לברך אבל צריכות מנין גברים. (המ"ב נוטה להקל שנשים מצטרפות למנין לגומל) נחלקו הפוסקים אם טען יברך כיון שהוא לא בגדר "חייבים טובות".

מעשה חכמים

הרב מפוניבז' הגיע לתחנת הרכבת באיחור של שעה ורבע

כל מפרסת פרסה וכו' מעלת גרה בבהמה, אותה תאכלו (יא, ג)
רמז יש כאן, אמר האדמו"ר מביאלה ז"ל, לסימני טהרה של יהודי, שיהא שוקל היטב כל פעולה שהוא פועל, האם היא עולה בקנה אחד עם רצון הבורא או שמא עצת היצר היא.

"מעלת גרה" – שיהא אדם "לועס" היטב כל דבר במחשבתו בהתבוננות מרובה, ובודק את עצמו בפעולותיו. "מפריס פרסה" – שיפסע חצאי פסיעות, מתוך זהירות יתירה. הגרי"ש כהנמן זצ"ל, גאב"ד דפוניבז', שהה פעם בלונדון כדי להתרים את נדיבי העם למען הישיבה, שמצבה הכלכלי היה אז בכי רע. רבי יעקב רוזנהיים הצליח לסדר לו פגישה עם אחד הגבירים הגדולים של הקהילה היהודית, ברם דא-עקא; הגביר היה לחוץ מאוד בזמן, ונאלץ לצאת מן העיר, ובשך כך ניאות להיפגש עם הרב זצ"ל רק

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כה אדר ב'	כד אדר ב'	כג אדר ב'	כב אדר ב'	כא אדר ב'	כ אדר ב'	יט אדר ב'
רבי יצחק אביחצירא בבא האקי	רבי אליהו הכהן מוח"ס שבט מוסר	רבי יצחק מאיר אלתר החדושי הרי"מ מגור	רבי יחיאל מיכל הלוי עפשמיץ מוח"ס ערוך השולחן	רבי אלימלך מליז'נסק בעל נועם אלימלך רבי יצחק אלהן מקובנא מוח"ס שו"ת		
שקיעה 7:22						שקיעה 7:15

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה